

Enderrock | Helena Morén Alegret | Actualitzat el 05/09/2023 a les 17:30

Joan Enric Barceló: «Només em falta plantar l'arbre»

El membre fundador d'Els Amics de les Arts publica el seu primer llibre, el recull de relats 'Morir sabent poques coses'

Joan Enric Barceló (Els Amics de les Arts) | Joan Morejón

El músic, compositor i cantant **Joan Enric Barceló** (Vidreres, 1981), membre fundador d'**Els Amics de les Arts** publica *Morir sabent poques coses* (Periscopi, 2023), un llibre de relats escrit amb la idea de pèrdua molt present. El seu autor el considera com "un inventari de dols" en aquesta conversa distesa sobre el fet creatiu, amarat del seu tarannà d'amant i diletant de totes les arts. A més, també se'l podrà trobar presentant-lo en directe avui mateix, 5 de setembre, a la llibreria Ona del carrer Pau Claris, el dia 7 a la Llibreria 22 de Girona (amb Ferran Piqué) i dissabte 9 a La Tribu del barri de Sant Andreu (amb Dani Alegret).

Obres el llibre amb una cita de 'Cròniques de la veritat oculta' de Pere Calders (Barcelona, 1912-1994) sobre el 'desballestament del jo'. En aquest llibre teu has deconstruït la teva persona?

M'agrada molt la idea de Calders. És un bon exercici de fer. Jo segurament he intentat camuflar-me en tots aquests relats. Tots parteixen de la voluntat d'agafar un personatge, posar-lo en una situació que s'hagi de redefinir i sobreviure a un fet que li trasbalsa l'existència.

Als agraïments finals tens un record per a l'escriptor Vicenç Pagès Jordà (Figueres, 1963 - Torroella de Montgrí, 2022), com a professor. On i com el vas conèixer?

En Jordà el conec el 2017 quan jo era alumne de l'Aula d'Esriptura de Girona, on fas un itinerari de dos anys i en el quart mòdul tens l'oportunitat de crear els teus textos de zero i amb tutories

d'un escriptor vinculat a l'aula. I jo el vaig poder gaudir a ell. Vam fer tres primeres sessions i la veritat és que era un luxe i un privilegi tenir un dels millors escriptors contemporanis comentant-te els teus textos. Vam començar amb una relació de mestre-alumne i després vam fer amistat, perquè amb ell vam estar treballant els textos, amb intermitència, del 2017 al 2021; dinàvem, esmorzàvem i m'ajudava a avançar. Va ser una gran putada la seva mort. Molts encerts del llibre són per ell, i n'estic molt agraït.

Publicar aquest llibre sembla no tenir res a veure amb trobar el reconeixement que apunta el primer relat de 'Morir sabent poques coses': "Homenatge", on un jubilat obté el reconeixement a destemps... Què busques en la literatura que la música no t'ha donat?

Hi ha històries que no hi caben en tres minuts i mig. Pregunta a qui vulguis que es dediqui a fer cançons: tothom té milers de llibretes o notes de veu, un seguit d'idees que no són adequades per al format cançó, igual ens va passar amb el musical *Pares normals*. El format llibre, a diferència del musical i el disc, és una feina molt més solitària. Et dona altres llibertats, no tens un temps marcat ni has de sintetitzar tant ni tens una tornada... t'esplaias més i pots ser més atrevit en la forma, però la part dolenta és que estàs molt sol.

Joan Enric Barceló (Els Amics de les Arts) Foto: Joan Morejón

I escriure un llibre és tota una feinada...

Començar un conte costa molt poc, no has de fer rimar i pots escriure el que vulguis, però quan t'emboiques, tu t'has de desemboicar després. El llibre que he escrit té tot d'històries amb un univers comú, d'uns personatges i uns fets, que creen una mena de parentesc entre ells. Són contes que es parlen entre ells i això ha estat molt estimulant i divertit... un cop acabat, no és tan divertit. Com estàs sol no tens el feedback immediat dels companys de la banda dient-te que en

aquesta cançó no vas bé per aquí.... Escrivint el llibre has de trobar la veu que et digui per on no has de tirar. Jo vaig descartar alguns contes i l'editorial també me'n va descartar tres del manuscrit que els vaig passar inicialment... algun deia que eren una cançó.

Et queda alguna ?medalla', ?petitat victòria' per aconseguir que tinguis a l'horitzó?

M'agradaria embrancar-me amb **Els Amics de les Arts** en fer ficció audiovisual. Té molt sentit amb la trajectòria del grup. Tenim una narrativa, des del 2005, que venim cultivant i seria bonic posar-la al servei de les imatges. És una cosa que ens agradaria... I plantar un arbre. Perquè he tingut dos nens i una nena, he escrit un llibre i només em falta plantar l'arbre.

Primer hauria dit que el llibre és més fosc que les cançons d'Els Amics de les Arts, però resulta que fa poc heu tret el senzill "Tothom es separa"... És el vostre 'mood' actual, no tan lluminós?

"Tothom es separa" és una excursió puntual. De veure què volem dir, què volem explicar i llavors hi posem un embolcall sonor. L'estil és una cosa que t'ha d'ajudar a acompanyar el missatge de la cançó. "Tothom es separa" afegia aquest punt agrejolç: rius però se't congela la rialla. Quan una cançó és un acudit només admet una sola lectura. Volíem fer una cançó en què puguis també analitzar el que s'hi diu. Com la imatge trista de parlar dels fills que tindran la sort de tenir dues cases i que contrasta amb la música amb ritme.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=AXIPCy91slk>

Hi ha algunes frases de 'Morir sabent poques coses' que ressonen a l'univers d'Amics de les Arts, com ?potser es tracta de no esperar res a canvi. Potser no hi ha res que arribi pel sol fet d'esperar-ho' amb el ?no es tracta de ser més guapo o de ser més lleig, sinó d'estar convençut de fer-ho' del "Jean-Luc" o que citis la Nouvelle Vague o la "Jungla de Cristal" i et vingui al cap "L'home que dobla Bruce Willis"... Ser un Amic és això, no esperar res a canvi i anar a buscar qualsevol repte convençut de fer-ho?

Sí, evidentment sí que hi ressonen, surten d'allà mateix. El fet de fer el llibre, comptar amb una editorial potent, que agafés el meu manuscrit i hi cregués, era tot un repte. Intento posar-me'n de nous, tant a nivell individual com col·lectiu amb **Els Amics**, fer coses que em facin feliç. La meua vida pivota sempre amb **Els Amics de les Arts**, hi ha la gira i no tinc cap llibre més sobre la taula ara mateix, tot i que no descarto posar-me un dia el repte d'escriure una novel·la, que seria una bona excusa per explicar coses noves. Però no m'hi he posat. Tenim molta feina amb **Els Amics** aquest octubre, novembre i desembre.

"Fèlix" és un diàleg que és una mena de monòleg i no és l'únic, també passa a "Els últims onze dies". Els diàlegs solen ser el més difícil d'escriure qualsevol ficció, però vosaltres esteu entrenats amb cançons, des del "Bed & Breakfast" al musical recent "Pares normals"...

Si t'he de ser sincer els diàlegs és el que em costa menys. En els contes "Fèlix" i "Els últims onze dies" el que em va costar més, més que escriure en format diàleg, va ser trobar la veu: en un, la d'una dona entorn els vint anys, i en l'altre, la d'una senyora gran. Costa la manera de fer-les parlar. Un cop he tingut això, n'he gaudit moltíssim. Llegeixo en veu alta el que escric i sento aquella veu. El llibre és un catàleg de diferents veus.

L'àvia Remei d'"Els últims onze dies" està inspirada en alguna iaia teva?

Doncs, sí, en les expressions de les meves dues àvies, la Lola i l'Enriqueta. He après dels meus referents més propers. I també hi ha coses d'elles al personatge de la germana de la Remei, la Nuri, aquesta tieta soltera. He anat repartint joc.

Joan Enric Barceló (Els Amics de les Arts) Foto: Joan Morejón

Al llarg del llibre hi ha algunes referències musicals com Billy Ray Cyrus al relat "Fèlix" (on se cita el títol del volum sobre el dinyar-la), un festival d'acordionistes del Pirineu ("La perillositat"), "The Winner Takes it All" d'Abba ("Dalton Highway"), boleros, l'himne del Barça o el Virolai ("Els últims onze dies")...

I també hi ha el **Sam Cooke** i la música negra dels seixanta a "We End", que permet un gir tenebrós. Però no voldria que pel fet que sóc músic s'esperés que he de parlar de música en aquest debut literari; si parlo de música és perquè aquesta explica alguna cosa del personatge, de la situació, de la història... si ho necessitava, ho posava. En Jordà em deia que jo estava acostumat a tenir una música i l'harmonia de fons en una lletra, però que ara havia de buscar una altra música, la que té a veure amb el to narratiu, amb el ritme de la narració.

A "Quinze de setembre" escrius ?sospito que quan algú se'n va massa d'hora, no se'n va mai una sola vegada'. Aquest llibre és una manera de rescabalar-te d'algunes pèrdues importants a la teva vida?

En certa manera ho he viscut, sí. Sé de què parlo. Tots tenim experiències de joves, de quan encara no entens de què va la vida, i perds algú proper de la teva edat i és com si et tornessis gran de cop. I tots ho encaixem com podem, en silenci, negant-ho... tothom intenta acostumar-se, a la seva manera, al que ens ha tocat viure.

A "La perillositat" parles d'una masculinitat en conflicte on el lector pot plantejar-se que tenir un fill és sentir-se entre ?l'alegria infinita' i la ?imbecilitat més profunda'. És el que t'ha inspirat la teva família o les famílies que van al Festivalot?

Una de les coses que m'agrada explicar és la total redefinició que suposa tenir un fill. Aquí, des de l'altra banda: la del personatge d'ella, que no coneixem fins al final del relat. Seguim l'home que

no entén què està passant, desballesta el seu jo, perquè no ha sapigut entendre ni interpretar el silenci d'ella i al final ella li dona el millor dels regals... Tot i que si la història seguís segurament els dos haurien de tenir una bona conversa, perquè ell li podria dir que ha estat en perill tot allò construït fins al moment.

A "La perillositat" parles també d'el fet d'haver anat una mica perdut durant els primers trenta anys d'existència', d'el risc, la por, els mals hàbits', 'el silenci' o 'la capacitat de mantenir un somriure de guàrdia i al mateix temps dibuixar escenaris horrorosos', a nivell familiar. És un relat en què hi ha molt peu de pàgina, una cosa que feia l'escriptor David Foster Wallace. Has anat a trobar-te en la part incòmoda de tu?

Dintre meu no tinc una sola veu, sinó que en tinc moltes. Quan tens un problema el pots enfocar i explicar la història des d'un personatge i intentes un altre engany. Si tu llegeixes la història de "La perillositat" sense els peus de foto és una història preciosa, d'un que pren decisions, que té una actitud rockera, viu el risc, l'aventura... i té el premi de tenir un fill. L'altra veu, però, la dels peus de pàgina, és la que ell decideix ometre: una persona que no sap agafar les regnes de la situació. En Foster Wallace arriba en els seus llibres a fer una història sencera paral·lela, aquí només els aprofito per fer puntualitzacions o retrets que es fa el personatge principal.

Joan Enric Barceló (Els Amics de les Arts) Foto: Juan Miguel Morales

En el relat "Impactes" parles d'allò que és veritat o és fals, una mica com del que és ficció o no ficció. Ets un amant de la ficció total i els efectes especials? T'agrada això que escrius de 'donar sentit a la tromba d'idees'? O és més una fugida endavant de quan les idees es mengen la persona?

Explico el procés creatiu des d'un personatge fictici de la televisió americana i aquella obsessió en la qual entres (o almenys és com jo m'hi enfronto). Molts cops m'acabo posseint i ens truquem amb el Ferran i ens diem 'el cap em bull!'. A la que engegues i veus una cosa clara no pots parar de donar voltes a una cançó o una maqueta. Aquesta és la història d'un personatge que entén

que el que està fent, no ho fa en la direcció correcta i ha d'agafar un altre punt de vista; per exemple, quan pren la història de les torres bessones i en fa una experiència homologable de la gent que era dins. L'acte creatiu és dens, espès i costa de veure clar, per això quan hi ets, has de seguir endavant.

En "En el supòsit" percep l'abisme de la insatisfacció de moltes dones mares?

"En el supòsit" és un dels meus relats preferits. Torna a ser la idea que quan passes a ser pare o mare la vida canvia de sobte, però que estimis els teus fills no vol dir que no pensis en altres vides que s'han esvaït. El fill hi acorralla la mare i aconsegueix tenir la sensació d'una altra vida.

El Festivalot t'ha inspirat el relat "Atenció al client" i el seu Kidmatch per arrendar amabat infantil? Et preocupen les mancances relacionals que tenen els nens d'avui, abduïts pels mòbils, i els nens medicats?

Si tot es mercantilitza, bé hi podria haver lloguer d'amics per part de famílies molt riques que paguen perquè els seus fills tinguin un amic. És una cosa molt perversa que en el relat no es qüestiona i queda socialment acceptada per tothom. El conflicte del relat passa per sobre d'això, que no es qüestiona, i passa perquè el nen no tingui el comportament esperat: allà tot són problemes derivats del seu comportament, mentre que l'absurd no es posa en qüestió.

Com a artista t'has sentit algun cop com una persona que treballa a l'atenció al client, de vetllar per mantenir intactes els seus drets? Al relat parles de la meua satisfacció passa únicament perquè la seva família visqui una experiència enriquidora, divertida i gratificant, i passa igual de vegades als postconcerts?

Sí, en un concert hi ha pocs cops en què no hem pogut atendre el públic. Ens agrada trobar algú que s'acosta perquè els signis un disc, un llibre o creuar quatre paraules. És gratificant i per a aquella persona deu tenir un valor, té la sensació que ens coneix o almenys sap el que has fet i allò forma part d'ella. La gent ho ha valorat sempre que posem la taula, sobretot en els auditoris, que és més fàcil. En la mesura que es pugui, ho fem en la gira.

Al relat final, "Flors", escrius 'n'hi ha que no tenen temps d'acomiadar-se, ni de deixar escrit si volen misses o cançons', però apostes més per tenir 'un rebedor vistós' i 'una casa bonica'.

Al final vols deixar un bon record. I "Flors" serveix per relligar històries, de la Remei i les flors, de la dona i les flors... des de l'editorial em van demanar que escrivís alguna cosa, potser sobre un objecte inanimat, com a relat de tancament. I les flors passen d'unes mans a unes altres, com si tinguessin una consciència. Tots tenim la imatge de flors als vorals de la carretera i penso que és on queda atrapat l'esperit, si hi va morir algú, d'alguna manera, viu algú també. Tothom voldria tenir una vida bonica. Quan condueixes a la carretera, és bonic que s'embelleixi algun lloc que no és visible als ulls; és una imatge potent per acabar.